

als de cursist duidelijkheid biedt over het type vraag dat aan de orde is.

De herhalingslessen blinken uit in een nieuw ontwerp: de vervangoefening. In deze oefeningen moeten foutieve woorden in de tekst worden gemarkeerd en vervangen door passende woorden.

Het programma biedt geen differentiatiemogelijkheden aan.

Gezien het belang van de woordenschat, zijn er in de docentenhandleiding speciale woordenschattoetsen opgenomen. De toetsvorm bevat diverse meerkeuze-onderdelen.

Conclusie

De samenstellers hebben met *Zestien plus Techniek* aan de verwachtingen weten te beantwoorden. Het programma getuigt in het algemeen van een verantwoorde opzet en biedt een goede basis om aan te sluiten op de primaire beroepsopleidingen in de technische sector. De cursisten worden doelbewust geconfronteerd met de te leren taal en de daaraan gekoppelde vakinhoud. Mijn kritiek betreft echter het niveau van de vakinhoud, dat in bepaalde gevallen vrij hoog ligt. Er wordt namelijk impliciet de nodige referentiële kennis op technisch gebied vereist. Zo worden vaktermen geïntroduceerd, respectievelijk geoefend, zonder aandacht voor de concepten die daaraan ten grondslag liggen.

Desondanks is *Zestien plus Techniek* beslist een waardevol instrument voor de technici in spe.

FORUM

P. Bierman: Het Nationale Dictee

Had het zin, het Nationaal Dictee? Ja, dat had het. Welke zin? Het toonde aan dat de spelling van het Nederlands erg moeilijk is. Allen die tot voor kort het tegendeel meenden zijn hiermee voor eens en altijd gelogenstraft. Niemand had nul fouten, zelfs de grootste spelbollebozen niet...

Is dit aanleiding voor ons om de spelling dan maar wat te verbeteren en beter leerbaar te maken? O hemel nee! Jurylid prof. Fens schreef: 'Het is in Nederland met de spelling als in Engeland met de kostscholen: iedereen heeft eronder geleden, maar iedereen acht dat lijden voor zijn eigen kinderen toch het beste.'

Zouden de resultaten florissanter geweest zijn wanneer in plaats van typische 'opzoekwoorden' als bosschages, boeddhabeeld, queue, przewalskipaard en kasuaris, courantere, bij voorbeeld meer werkwoordsvormen waren ingebouwd? Ik wed van niet: er zouden heel wat d's, t's, dt's, dd's en tt's te veel of te weinig geschreven zijn!

Het met het Nationale Dictee geleverde bewijs dat de spelling moeilijk is (volgens ons, van de Vereniging voor Wetenschappelijke Spelling, vws, té en bovendien onnodig moeilijk), voegt zich bij het al langer bestaande, maar nog tot weinigen doorgedrongen fenomeen dat dictees vooral voorkomen bij talen met moeilijke en onlogische spellingen, zoals Engels en Frans, maar niet of nauwelijks bij (fono)logische spellingen als pakweg Italiaans en Spaans.

Persoonlijk heb ik nog een ander bewijs geleverd, namelijk dat het uitstekend mogelijk is op eenvoudige wijze de spelling zodanig te verbeteren dat een dictee als dit – waarin 50 prominente spellers samen 933 fouten maakten (!) – ook foutloos kan worden gemaakt. Dicteemartelingen zouden dus eigenlijk voltooid verleden tijd kunnen worden. Ik heb aan de t.v. het dictee meegeschreven en wel in de

Arbis

Onder de noorteuropese dierenhuizen komt Arbis in ansjenniteit na de fraaie dierenhuizen die in handen de bezoekers in ekstase brengt.

Ook Arbis behoort tot die zoölogische etablissementen die door hele families, bebis inkluis, bezocht worden.

De papegaaielaan, die naar de stiele aperots leit, 't jonge - mensapehuus, 't pingwinverblijf en 't oude berepaleis zijn wijs en rijt gerenommeert.

De verzorging van de levende have is alrijt gerdeemt.

"Gij hat's slechter kunnen treffen," zei koning Willem III, helemaal uit 's - Gravenhage gekomen, in 1845 tegen de rinoseros Jan, die rich nochtans keer agressief, toonde.

In 't akwarium vormen de reeëgels en de vissen uit 't Middelliantsee-gebiet 't hoogtepunt; in de Tropiese plantekas is de kokospalm geen niemendal-leje.

door de vws ontwikkelde verbeterde spelling (zie afbeelding hiernaast). Doodgemakkelijk was het. Mij ging het in ieder geval, in tegenstelling tot een aantal deelnemers in de zaal, véél te langzaam. Hoeveel fouten? Nul. Geen enkele! Het schreef, zoals elke andere tekst in spelling-vws, zo héérlijk weg...

Ben ik nu een misdadiger, zijn wij, die ten behoeve van de velen voor wie de spelling echt te moeilijk is, de spelling willen (en kunnen) verbeteren, misdadigers? Een zeer bekende Nederlander vindt dat in ieder geval wel. Toen hem bij een t.v.-interview gevraagd werd wat hij vond van mensen die iets aan de spelling willen veranderen, zei dat misdadigers te vinden. Ik denk dat als ik hier zou schrijven dat ik hém juist een crimineel vind, omdat hij op elitaire wijze de ontwikkeling van zeer velen blokkeert, hij mij wellicht wegens smaad voor het gerecht zou brengen. Maar hij, in zijn verwatenheid, mag ons op t.v. straffeloos misdadigers noemen...

Er is een gezegde: waarom zou je het gemakkelijk doen als het ook moeilijk kan. Was er een onkieser, meedogenlozer afsluiting van het Jaar van het Alfabetisme mogelijk geweest dan dit Nationaal Dictee?

Willemien Ras: Inspraakrondje Eindexamens Nederlands Zwolle, 1 december 1990

Die zaterdagochtend voelde ik op het station de zo bekende weekendpaniek door me heen slaan. O god, straks is het weer maandag, en ik móét nog zo veel! Opstandig voelde ik me ook, omdat er van docenten verwacht werd dat ze een hele zaterdag ter beschikking zouden stellen om te praten over de nieuwe examenprogramma's Nederlands. En dat, terwijl ik de aanmeldingskaart voor de 'veldraadpleging' in Zwolle zo spontaan op de bus had gedaan. Na het lezen van de nieuwe voorstellen voor de examens HAVO en VWO dacht ik namelijk: dáár wil ik bij zijn!

Waarom?

Allereerst ging ik naar Zwolle uit een soort angst dat ik straks, als het eindresultaat van de veranderingen mij niet aan zou staan, geen recht zou hebben om te mopperen – ik had dan immers mijn inspraakgelegenheid voorbij laten gaan. Daarnaast (en werkelijk, dat staat bij álles voorop) vanuit die panische angst dat mijn baan als docente Nederlands nóg zwaarder zou worden – terwijl ik nu al nauwelijks het hoofd boven het correctiewerk houd. En er waren nogal wat voorstellen die me in die zin achterdochtig maakten: een nieuw schoolonderzoek schrijfvaardigheid erbij, beoordeling van een leesdossier, samenvattingen ook voor de HAVO...

Er was ook iets principiëls. Er zit in de voorstellen (en volgens mij is dat nieuw) een trend om *inhoudelijk* zaken voor te schrijven. Zo zullen er landelijk thema's aangeboden worden voor het nieuwe 'gedocumenteerde opstel'. Er zal aanbod van lesondersteunend materiaal komen bij vijf centraal gekozen boeken voor de lijst ('op grote schaal ontworpen toetsen', CVEN